

IDR

Romanian Diplomatic Institute

Alegerile din Taiwan. Victoria democrației și eșecul Chinei?

Sînziana Dumitrescu

Studiu tematic nr. 37/2024

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

ALEGERILE DIN TAIWAN. VICTORIA DEMOCRAȚIEI ȘI EȘECUL CHINEI?

Sînziana Dumitrescu

Cercetător, Direcția Furnizare Expertiză

Institutul Diplomatic Român

Pe 13 ianuarie au avut loc alegerile prezidențiale în Taiwan, eveniment care va marca dinamica relațiilor dintre Beijing și Taipei pentru următorii 4 ani. Într-un moment de incertitudine privind evoluția relațiilor sino-americane, precum și extinderea politicii asertive a Chinei, alegerile din Taiwan reprezintă un punct cheie pentru pacea și stabilitatea regională, dar și globală. Analiza de față își propune să clarifice ce înseamnă pentru relațiile Taiwan-RPC alegerea lui Lai Ching-te la conducere și cum se vor modela relațiile Beijingului cu principalul aliat al Taipeiului, Statele Unite ale Americii. Lai Ching-te, candidatul din partea Partidului Democrat Progresist (DPP), a câștigat scrutinul prezidențial cu aproape 40% din voturi, în timp ce Hou Yu-ih, candidatul principalului partid de opoziție Kuomintang, care opta pentru reconcilierea relațiilor cu Beijingul, a obținut 33% din voturi, urmat de Ko Wen-je din partea Partidului Popular cu 23% ([Li, Ting-Fang, Kawase, Chau 2024](#)).

IMPLICAȚII

Spre deosebire de abordarea conservatoare a lui Hou Yu-ih (KMT), care sugerează o apropiere de Beijing pentru a asigura pacea și stabilitatea în regiune, precum și încurajarea industriei taiwaneze, Lai Ching-te deține o abordare opusă, fiind descris de Beijing ca „separatist”. Alegerea prin vot popular a lui Lai Ching-te indică sprijinul electoratului pentru continuarea politicii lansate de fosta președintă, Tsai Ing-wen (DPP), cele două mandate ale sale fiind marcate de o tensionare crescândă a relațiilor cu Beijingul. Tsai Ing-wen a fost acuzată de Beijing că ar dori să obțină recunoașterea independenței Taiwanului, lucru contestat de Tsai, care a afirmat în mai

multe rânduri că dorește menținerea *statu-quo-ului*. Cu toate acestea, asertivitatea RPC s-a menținut din 2016, momentul alegerii DPP la putere, până în prezent. Asertivitatea Beijingului s-a manifestat atât prin întreruperea dialogului cu Taipei, cât și prin efectuarea unor manevre militare în proximitatea insulei ([Blanchard 2024](#)).

La scurt timp după alegerea lui Lai Ching-te, Beijing a reacționat printr-o declarație făcută de purtătorul de cuvânt al Biroului pentru afaceri taiwaneze al Consiliului de Stat, Chen Binhua, care susține că „DPP nu poate reprezenta majoritatea opiniei publice de pe insulă” ([Kawase 2024](#)). Afirmatia a venit pe fondul alegerilor parlamentare, în cadrul cărora niciun partid nu a reușit de fapt să obțină majoritatea; DPP a obținut 51 de locuri, KMT 52, iar TPP 8 locuri. Pierderea DPP a majorității va reprezenta un obstacol pentru Lai în ceea ce privește implementarea politicilor sale ([NHK World Japan 2024](#)), oferind un pretext conducerii de la Beijing de a pune la îndoială legitimitatea sa ca lider. Este de așteptat ca un astfel de scenariu, foarte posibil, să aducă și mai multă tensiune în politica locală și regională.

Reacția Washingtonului la aflarea rezultatelor alegerilor nu a întârziat să apară. Președintele Biden a afirmat că SUA nu susțin independența Taiwanului, respectând astfel politica „O singură Chină”, în ciuda declarației sale din 2022 în care a confirmat posibilitatea unei intervenții militare a SUA în cazul unei invazii chineze. Spre deosebire de Biden, secretarul de stat, Antony Blinken, a scris pe platforma X că alegerile arată puterea „sistemului democratic din Taiwan”, susținând că SUA reprezintă unul dintre cei mai importanți aliați ai acestei țări ([Sink 2024](#)). Declarația lui Blinken a atras reacția negativă a Beijingului, care a acuzat Washington de încălcarea promisiunii de a menține o relație neoficială cu Taipei. Relațiile sino-americane pot fi descrise ca fiind fragile, mai ales după incidentul privind doborârea balonului de spionaj chinez din februarie 2023, însă vizita lui Xi Jinping la San Francisco pare să fi detensionat relațiile dintre cei doi actori majori. Succesul lui Lai Ching-te reprezintă și pentru Japonia o oportunitate de a-și extinde influența în regiune. Lai a menținut o relație strânsă cu Tokyo încă din 2010, fiind inițiatorul mai multor proiecte de dezvoltare în colaborare cu partenerii niponi atunci când exercita funcția de primar al Taipeiului ([Office of the President Republic of China 2024](#)). În contextul creșterii asertivității Chinei, consolidarea relațiilor cu Taiwan constituie o miză importantă pentru

Japonia, care depune eforturi alături de celelalte puteri din regiune pentru a contracara influența Beijingului.

Unificarea cu Taiwanul constituie obiectivul central al agendei politice lui Xi Jinping, aspect reiterat și în mesajul său de Anul Nou când l-a descris drept „inevitabil” ([Jack 2023](#)). Unificarea reprezintă de fapt o constantă în narativa lui Xi din 2012 până în prezent, sintagma „întinerirea națională” fiind adesea conectată cu „reunificarea națională”, care ar trebui îndeplinită până în 2049, anul centenarului Republicii Populare Chineze ([Blanchette, Boland, McElwee 2023](#)). PCC a adoptat astfel o strategie pentru atingerea dezideratului național, fiind incluse o serie de măsuri în acest sens. Cele mai importante sunt cele legate de dezvoltarea capacităților militare, care variază de la rachete balistice, avioane de luptă, aproximativ 500 de focoaie nucleare, dar și o flotă de 370 de nave și submarine, inclusiv cea mai mare navă de transport din lume ([Ali, Martina 2023](#)). Având în vedere evoluția frapantă a modernizării echipamentului de război, precum și exercițiile efectuate de forțele aeriene chineze în strâmtoarea Taiwanului, comunitatea internațională a devenit mai conștientă de tactica Beijingului. Aceasta constă în a recurge din ce în ce mai mult la Armata de Eliberare a Poporului ca instrument de stat pentru a-și atinge obiectivele de politică externă, lucru ce ar putea culmina cu o posibilă invazie în Taiwan ([Robertson 2023](#)).

Manevrele militare efectuate în strâmtoarea Taiwan s-au intensificat începând cu august 2022, după vizita lui Nancy Pelosi – fost lider al Camerei Reprezentanților SUA, prezența sa fiind percepută de Beijing ca o intervenție a Washingtonului în afacerile interne. Astfel, aceste manevre militare pot fi văzute mai degrabă ca o încercare de intimidare a Taiwanului, pentru a descuraja conducerea de la Taipei. China a recurs adesea la aceste instrumente de coerciție, în special la cele de natură economică (considerate drept tactici de „zonă gri”) în vederea influențării alegerilor prezidențiale din Taiwan ([Feng 2024](#)). Problema abordării taiwaneze vis-a-vis de China continentală a constituit elementul esențial în discursurile electorale. În acest sens, a fost adusă în discuție și construirea podului între Kinmen – insulă guvernată de Taiwan încă de la retragerea Kuomintangului în 1949 și orașul Xiamen din sud-estul provinciei Fujian. Beijingul a adus ca argument dezvoltarea economică a insulei, mai ales în domenii precum transportul și energia. Însă candidatul DPP, Lai Ching-te și-a exprimat reținerile privind problemele de securitate care ar putea fi create prin acest proiect de infrastructură ([Wu 2024](#)).

CONCLUZII

Succesul Partidului Democrat Progresist de a obține al treilea mandat consecutiv la președinție reflectă opoziția cetățenilor taiwanezi la insistențele Beijingului cu privire la reunificare. Având în vedere că propunerile ce țin de proiectele de infrastructură sunt privite cu scepticism de Taiwan, China va recurge la metode și mai coercitive, inclusiv cele militare, pentru a-și atinge ținta principală stabilită de Xi Jinping. Lai Ching-te se va confrunta cu o serie de impedimente, atât în plan extern – cum ar fi amenințările și intimidările venite de la Beijing, dar și în plan intern – divizarea sistemului politic din Taiwan. Așadar, o coordonare mai eficientă cu Kuomintang și Partidul Popular ar duce la o stabilitate mai mare a politicii de la Taipei, dar și a întregii regiuni. Taiwan reprezintă un punct nevralgic între Beijing și Washington, fiind un factor crucial în evoluția relațiilor dintre cei doi actori. Statele Unite vor continua să fie principalul aliat militar al Taiwanului în vederea apărării propriilor interesele din regiune, însă actuala guvernare de la Taipei are oportunitatea de a valorifica și sprijinul Japoniei, un actor important, care se opune politicii asertive chineze.

BIBLIOGRAFIE

Ali, I., & Martina, M. 2023. What is most significant in the Pentagon's China military report?. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/what-is-most-significant-pentagons-china-military-report-2023-10-21/> .

Blanchard, B. 2024. Key facts on Taiwan-China relations ahead of Taiwan elections, *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/key-facts-taiwan-china-relations-ahead-taiwan-elections-2024-01-10/> .

Blanchette, J., Boldan, B., & McElwee, L. 2023. What is Beijing's Timeline for "Reunification" with Taiwan?. *Center for Strategic & International Studies*. <https://interpret.csis.org/what-is-beijings-timeline-for-reunification-with-taiwan/> .

Feng, E. 2024. China is subtly increasing military pressure on Taiwan. Here's how. *OPB*. <https://www.opb.org/article/2024/01/08/china-is-subtly-increasing-military-pressure-on-taiwan-here-s-how/> .

Jack, V. 2023. China's Xi says reunification with Taiwan 'inevitable,' ahead of crucial vote on island. *Politico*. <https://www.politico.eu/article/taiwan-china-reunification-inevitable-xi-jinping-election-2024/> .

Kawase, K. 2024. China says DPP 'cannot represent' Taiwan after Lai's election win. *Nikkei Asia*. <https://asia.nikkei.com/Politics/Taiwan-elections/China-says-DPP-cannot-represent-Taiwan-after-Lai-s-election-win> .

Li, L., Ting-Fang, C., & Kawase, K. 2024. Lai Ching-te wins 3rd straight Taiwan presidential poll for ruling DPP. *Nikkei Asia*. <https://asia.nikkei.com/Politics/Taiwan-elections/Lai-Ching-te-wins-3rd-straight-Taiwan-presidential-poll-for-ruling-DPP> .

NHK World-Japan. 2024. Lai wins Taiwan's presidency, but his ruling DPP loses majority in parliament. https://www3.nhk.or.jp/nhkworld/en/news/20240114_05/ .

Office of the President Republic of China. 2024. Vice President Lai. <https://english.president.gov.tw/Page/543> .

Robertson, N. 2023. What China's increasing use of military over diplomacy means for US. *Defense News*. <https://www.defensenews.com/outlook/2023/12/04/what-chinas-increasing-use-of-military-over-diplomacy-means-for-us/> .

Sink, J. 2024. Biden Says US Does Not Support Taiwan's Independence After Vote. *BNN Bloomberg*. <https://www.bnnbloomberg.ca/biden-says-us-does-not-support-taiwan-s-independence-after-vote-1.2021632> .

Wu, S. 2024. Bridge dilemma captures divide over China in Taiwan elections. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/bridge-dilemma-captures-divide-over-china-taiwan-elections-2024-01-09/> .

IDR

Institutul Diplomatic Român

Misiune. Institutul Diplomatic Român (IDR) își asumă misiunea de a contribui substanțial la creșterea calității diplomației românești prin formare, educare continuă, cercetare, prin dezvoltarea gândirii critice și strategice, prin conectare internațională. O politică externă bună servește unei politici interne benefice.

Principii. valorizarea resurselor umane, profesionalismul, respectul și dialogul, responsabilitatea pentru comunitate.

Pornind de la atribuțiile legale fondatoare ale IDR, dezvoltarea în continuare a institutului se realizează, în funcție de nevoile identificate în MAE, pe următoarele patru direcții.:

- Formarea și educarea continuă a diplomaților și a altor categorii de cursanți;
- Aprofundarea dimensiunii de cercetare și expertiză pe spații regionale și problematici funcționale;
- Funcționarea IDR ca think-tank al MAE;
- Integrarea IDR în cadrul unei rețele internaționale de institute relevante similare.

Autoare: Sînziana Dumitrescu

Editori: Dragoș C. Mateescu, Claudiu Codreanu

Cover:

<https://unsplash.com/photos/city-building-during-daytime-au3CYbd7vCU>

Institutul Diplomatic Român

<https://www.idr.ro/en/> | secretariat@idr.ro

Bd. Primăverii nr. 17, sector 1, București, cod poștal 011972